

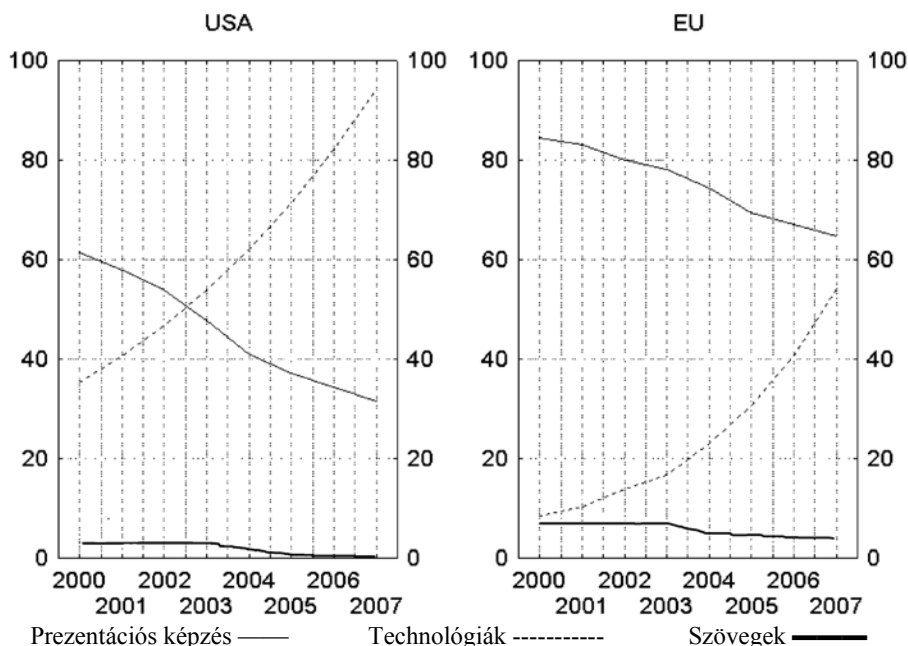
OKTATÁSTECHNOLÓGIÁK AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁSBAN

Jozef Polák

Univerzita Konštantína Filozofa
Dražovská 4, SK-949 74 Nitra
jpolak@ukf.sk

Absztrakt: Az időtől, a távolságtól, a korosztályoktól, valamint a szakirányzatoktól független, élethosszig tartó tanulás megvalósítása egyre igényesebb lesz. A cikkben a szerző bemutatja, hogy hogyan segítenek az új technológiák a felmerült problémák megoldásában.

1. A képzési formák prognózisa

1. ábra

Képzési formák alakulása az USA-ban és az EU-ban

Az előrejelzések szerint a kontakt- és a szöveg-alapú képzési formák megvalósítása csökkenő irányt mutatnak, ellenben az újabb technológiákra alapozott képzési formák terjedni fognak.

2. Képzési tényezők

A képzési tényezőkhöz tartozik az idő, tér, cél, tartalom, hatás, távolság, munkacsoport, vezetés, technológia, költséghatékonyság, információ-átviteli gyorsaság és a tudás összmenyisége.

3. Változások az oktatásban

Technikai változások, a tanuló a képzési-nevelési folyamat „protagonistájává” válik, a képzés időhosszát illetően nézetváltás – élethosszig tartó tanulás, virtualizáció felé vezető tendenciák, a képzés pénzelése, a képzés globalizálása.

4. Internetes tanulásmodellek

4.1. Tanár/tutor és más szakember tanulásmodellje

- elektronikus keresés (válogatás az elektronikus anyagok és didaktikai eszközök sokaságából, vagy ezek alkotása hipertextes formában),
- kommunikáció szakemberrel (tanulók, diákok kommunikációs kapcsolatfelvétele),
- tanácsadás (speciális pedagógus, iskolapszichológus szaktanácsadása vagy segítsége, stb.),
- tutori segítség (a tanulás prezentációs formájának a kiegészítése, a tanulókkal egyénileg vagy csoportosan foglalkozik).

4.2. A tanuló/diák és más résztvevő tanulásmodellje

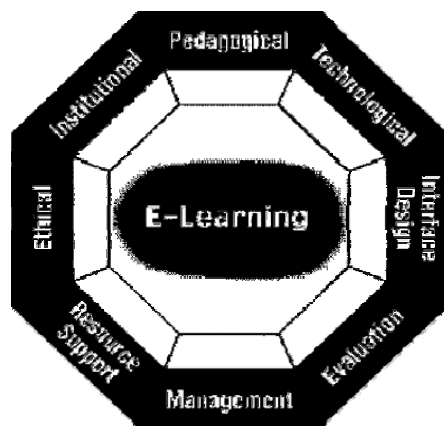
- az igényelt információkhoz való hozzájutás, korlátozások, lehetőségek,
- interakciós kapcsolatok a résztvevők, tanuló társak és a megoldásokkal foglalkozókkal (csevegés – chat, elektronikus posta, virtuális kávéház, stb.),
- strukturált aktivitás (programozott akadémiai aktivitás, ami magába foglalja a többi, és értékelési formákkal rendelkezik, valamint teret kap a jelzett aktivitások megvalósításához).

5. Az e-Learning dimenziói

Pedagógiai dimenzió az oktatásra és a tanulásra vonatkozik. Ez a dimenzió vizsgálja azokat a kérdéseket, amelyek a tartalom, célcsoport, célok, médiák, dizajn, szervezeti formák és az oktatási módszerek elemzésére irányul.

Technológia mérlegeli a technológiai infrastruktúra kérdéseit az e-Learning környezetében. Ide tartozik az infrastruktúra tervezése, a hardver és a szoftver.

Csatlakozási dizajn az egész e-Learning program kinézésére vonatkozik. Magában foglalja az oldalak, elhelyezések, tartalmak, navigálás, hozzáférhetőség és tesztelési használhatóságot.

2. ábra
Az eLearning dimenziói

e-Learning értékelése főleg a tanulók fejlődésének az értékelését jelenti, valamint az oktatás és a tanulási környezet értékelésére is irányul.

A menedzsment az e-Learning oktatási környezet karbantartására és az információk szétosztására irányul.

Támogatási forrás dimenziója az on-line támogatást és forrásait vizsgálja, amelyek az értelmes tanuláshoz szükségesek.

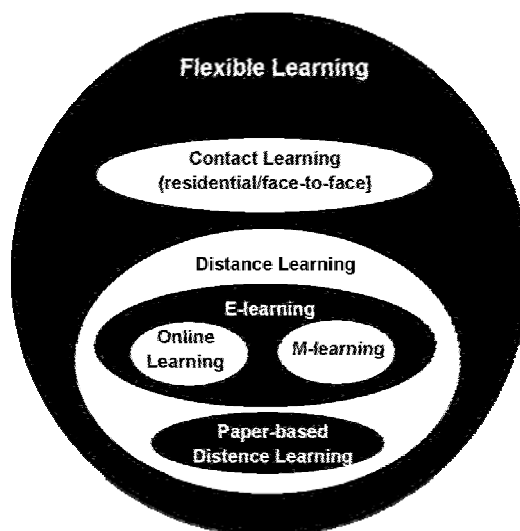
Etikai tényezők a szociális és politikai hatással, kulturális sokféleséggel, előítéletekkel, földrajzi eltérésekkel, a tanulók sokféleségével, a digitalizáció, etika és jog különbségeivel kapcsolatosak.

Institucionális dimenzió az e-Learninggel kapcsolatos adminisztratív és képzéssel összefüggő dolgokkal és szolgáltatásokkal foglalkozik.

6. Az e-Learning tulajdonságai

Jellegzetessége az osztott, nyitott, rugalmas képzés.

A flexibilis képzés formái a *kontaktusos képzés* (szemtől szemben) és a *távoktatás* (elektronikus formái az *online* és a *mobil*, hagyományos a *tankönyv-alapú* képzés).

3. ábra
A flexibilis képzés formái

7. Az e-Learning megvalósítási formái

7.1. Szinkron formájú e-Learning

Jellemzők rá a virtuális osztályok és a velük kapcsolatos virtuális tanórák, a csevej (chat), egyéni konzultációk, internetes szemináriumok, videokonferenciák.

Előnyei:

- lehetővé teszi a tanár/tanuló interakciós kapcsolatát valós időben,
- a megvalósítása többnyire olcsóbb, mint az aszinkron formánál,
- egyszerű a modifikációja,
- lehetővé teszi a rögtönzést,
- erőteljesen motiválja a tanulókat,
- erőteljes interaktivitást tesz lehetővé.

Hátrányai:

- idő- és térbeli tervek koordinálásának a szükségessége,
- utazási költségekkel járhat,
- nehezen tárolható és standardizálható,
- a tanulók nem tanulhatnak a saját tempójuk szerint,
- nem támogatja az egyéni vizsgálódást,
- a tanulók egyes típusait visszariaszthatja,
- nagyon igényes a tanári munkára.

7.2. Aszinkron formájú e-Learning

Jellemzők rá a szimulációk, az interneten nyilvánosságra hozott dokumentumok (pl. e-tankönyvek), online vitafórumok, e-mail, multimédia gyűjtemények.

Előnyei:

- ideális az egyszerű, vagy a nagyon bonyolult tananyag bemutatására – saját tempóval, a magyarázat többféle eljárásainak a választási lehetősége mellett, bő lehetőségek a megmagyarázásra, példákra, önértékelő kérdésekre – mind időt biztosít a tanulónak az anyag megértéséhez, feldolgozásához,
- időfüggetlenség a tanuló időterveitől,
- egyszerű szétosztás – online kitűzés,
- egyszerű kezelés és standardizálás,
- a tanulók saját tempót választhatnak,
- a tanuló tanulási rendszert választhatnak.

Hátrányai:

- drága és időigényes megvalósítás,
- limitált, korlátozott interakciók a tanár/tutor és a tanuló társak közt,
- kevésbé rugalmas, mint a szinkronoktatás, egyes tanulóknak hiányosak a tapasztalatai az ilyen tanulási formát illetően,
- a tanulók viszonylagos elhagyottsága és elszigeteltsége.

8. Új irányzatok

8.1. Blended learning

A kontaktus nélküli és személyes találkozással kombinált formája az elektronikus oktatásnak és tanulásnak.

8.2. *M-Learning*

- az e-Learning gyakorlatainak mobilis technológiai környezetben történő megvalósítása,
- internetes tanulási lehetőségek maximális hatékonysággal, maximális interaktivitással és kapcsolat-fenntartással,
- tanulási lehetőség bármelyik helyen.

8.3. *WEB 2 – eLearning 2*

- csatlakozási minőség,
- EVAs – zárt környezet,
- EVAs adaptációk eszköz kínálata,
- virtuális tér, mint tanulási környezet,
- a tanulni vágyók érdeklődése,
- a szubjektumok ismeretprodukáló képessége, a társasági részvétel eredménye,
- ingergazdag környezet,
- nagy adag interaktivitás és szabadság a képzési tartalmak kialakításában és érzékelésében.

Igéneyei:

- pedagógiai szilabuszok,
- a források megfelelő használata,
- a pedagógiai mesterséggel való együttműködés lehetőségei,
- tehetséges és motivált szakemberek, vezetők, és tananyagtervezők,
- jó minőségű tartalmak,
- csúcstechnológia.

9. **Mit hoz a jövő?**

- a sebesség és a teljesítmény (hatékonyság, tartalom, kompetenciák) növekedése,
- adattárolás/adatbányászás + kollektív munka,
- keresőprogramok/metakeresők,
- audio/video taneszközök,
- web-hívások,
- mozgás/mobilitás,
- ismeretportálok/tudásportálok,
- Web 2.

Összefoglaló

Az előrejelzések szerint a kontakt- és a szöveg-alapú képzési formák fokozatosan csökkenni fognak, előtérbe kerülnek az újabb, korszerű, elektronikus technológiák. Ezek lehetnek szinkron- vagy aszinkron elektronikus tanulási formák. Ígéretes új irányzatok a Blended Learning, Mobil Learnig, valamint a Web 2 – eLearning 2. A további fejlődés iránya előre várhatóan az információközvetítés sebességének és teljesítményének a növelése lesz, valamint az adatkereső programok tökéletesítése várható. Egyre több internetes portál fog az oktatás/tanulás szolgálatába állni.